

***Attassisinnaanermut Siuariartortitsinissamullu Pilersaarummi
Aaqqissuusseqqinnissami sammivik 4-mut sanilliullugu killiffik
kajuminnerulersitsinerlu – imminut pilersorneruneq, ingerlatsiviit akimorlugit
ataqatigiissitsiniarnikkut ajornartorsiutit pilerilersitsillu arnerunerillu***

Saqqummiussisoq Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq, Randi Vestergaard Evaldsen

Pisortanit ikiorsiissutitut tunngatillugu aaqqissuusseqqinnermut anguniagassat pillugit isumasioqatigiinnermi saqqummiussa, ulloq 22. oktober 2016

Siullermik takkussimasut, aammalu nunap sinneranit isumasioqatigiinnermut attavitsigut peqataasut tamassi tikilluaquassi.

Inuiaqatigiit akuuffigisatta ineriartortinnissaanut, aammalu pisortani immikkoortortami atasinnaasumik aningaasaqarnerup, aammalu namminersortutut immikkoortortami siuarsarnermik suliffeqarfinnillu pilersitsiniarluni aaqqissuusseqqinnerit pisariaqartut takkuttussat piareersarneranni peqataanissamut soqutiginninnerujussuaq takullugu nuanneqaaq.

Ilisimaneqartutut upernaap Naalakkersuisut Attassisinnaanermut Siuariartortitsinissamullu Pilersaarut saqqummersippaat. Pilersaarutip anguniakkap taassuma tikinnissaanut iluaqutaasumik aallartisarneqarsinnaasunik aaqqissuusseqqinnissamut pilersitassanullu siunnersuutit arlallit nassuiarpai. Piffissap ingerlanerani uninngaannarnerup periarfissaannginnera, paarlattuatali arlallit takutereersimavaat.

Aaqqissuusseqqinnerit ataqatigiissut inuiaqatigiit pitsaasunik siunissami periarfissaannik qulakkeerniarlugit pisariaqarput, ilaappullu ilinniagaqarnissamut periarfissat pitsaannerusut, aamma inuunermi atugarisat toqqissimanarlutillu illersorneqarsinnaasut. Ilanngutissaarlu nunami namminermi aningaasaqarnikkut imminik napatinnerup annertuseriartinnissaanut angusaqarniarluni iliuuseqarnissaq pillugu piumasaqaat, tamanna aamma naalagaaffimmit suliassaqarfinnik nutaanik tigusaqarnissamut aqquissiuiuinissamut pisariaqarluni.

Siuarsarneq suliffeqartitsinerlu annertusisat

Attassisinnaanermut Siuariartortitsinissamullu Pilersaarutip pilersitaasa ilaatigut sulisussanik annertunerusumik piumasaqarnissap pilersinnissaa siunertaraa. Ilinniagaqarnermik suliassaqarfimmi pisarialittut annertunerusumik misiliillunilu iluatsitsinissaq inuit ataasiakkaat piginnaasaannik nukittorsaassapput, taamaalillutillu suliffeqarnermut isertitaqarnissamullu periarfissanik annertusaallutik.

Mittarfinnik tallisaqarnerit takkuttussat takornariartitsineranut annertusisumut atugassanik pitsaasunik pilersitsissapput. Taakkunatigut suliaraqarfiup taassuma iluani suliffinnik

amerlanernik pitsaanerusunillu pilersitsinissamut aqqutissiuisoqassaaq. Assingusumik aatsitassarsionernik immikkoortumut unammillersinnaasunik sinaakktissatut atugassarititanik pilersitsinissaq sulissutiguarneqassaaq, taamaalilluta aningaasaliissutinik pissarsisinnaallutalu suliassaqarfimmi suliffeqarfinnik nutaanik ineriartortitaqassagatta.

Suliarisassat arlaliusut tamaasa isigalugit namminersortutut siuarsarnermut sinaakktissatut atugassarititat annertuumik pitsanngorsinissaat inernerissavaat. Taamaaliornikkut aningaasaqarnikkut piujuartitsisumik tunngavilimmik suliffinnik nutaanik atajuartussanik pilersitsisoqarsinnaavoq.

Imminut pilersorneruneq akimuisutut napatitsisutullu tunngavittut

Taamatuttaaq assingusumik Attassisinnaanermut Siuariartortitsinissamullu Pilersaarummi aqqissuusseqqinnermi sammivik 4-mi pilersitat arlallit saqqummiunneqarput, taakkununga assigiissutaasoq tassaalluni inuit ataasiakkaat imminnut pilersornerunissaat.

Inuit ataasiakkaat namminneq ineqarnermut pilersugarinerminik, utoqqalinerminik aningaasaqarnerminillu pingaarnertut akisussaaffimmik tiguisinnaasariaqarput. Ineqarnermik, akileraartarnermik atugarissaarnermillu suliassaqarfiit iluanni pilersitat arlallit siunissamut tunngatillugu ullumikkut tamatta iluaqutigisatsinnik tunngaviusutut atugarissaarnermi ikiorsiissutit neqeroorutiginnissaannut akissaqarnissarput qulakkiissavaat.

Pilersitat ilaatigut immikkut iliuuseqarnissamut aningaasatigut piumassuseqartitsinermik pilersitsissapput.

Tamakku ilutigalugit, aammalu assinganik pingaaruteqarlutik aqqissuusseqqinnerit nalinginnaasumik isummanik allanngortitsinermik tapersersuissapput, siunissami ajornartorsiutit innuttaasumit namminermit sapinggisamik siammasinnerpaamik iluarsivigineqarnissaat pissusissamisoornerulissalluni. Ullumikkumut naleqqiullugu annikinnerusumik siunissami inuit ataasiakkaat ajornartorsiutigisanut pisortat akisussaaffeqarnerat isigivallaassanngilaat.

Allatut oqaatigalugu akisussaaffiup pisortanit inunnut ataasiakkaanut nuunneqarnissaat Naalackersuisut kissaatigaat, taamaalillutik inuit ataasiakkaat nammineq iliuuseqarnermigut, aammalu pisortanit pisariaqanngitsumik ikiorserneqarani inuunerminik ingerlataqarsinnaassalluni.

Tamanna inunnut ataasiakkaanut imminerminik annertunerminik naleqartitsinermik tunniussaqaassaaq, tassaavorlu inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut kiffaanngissuseqartut, aammalu imminik napatissinnaasut ineriartortinnissaannut pisariaqartoq. Amerlanerit imminut napatissinnaalersillugit sanngiinnerpaat aningaasaqarnikkut ikiorsiissutinik pinngikkunik napatissinnaanngitsut ikiorsernissaannut isumalluutit amerlanerit atugarineqarsinnaassapput.

Akileraartarnermik ineqarnermillu suliassaqarfinni aqqissuusseqqinnernut anguniagaqarfiit

Attassisinnaanermut Siuariartortitsinissamullu Pilersaarut nangillugu suliffeqarnermut ilanngaati atuuksilerneratigut annikitsumik akunnattumillu isertitaqartut akileraarutini oqilisaassummik tunniussiviginissaat Naalackersuisut sulissutiginiarpaat.

Ilanngaatip taama ittup immikkut iliuuseqarnermi aningaasatigut iluanaarutaasut annertusassavai. Tamatigoorluinnartumik inunnut ataasiakkaanut aningaasat atorsinnaasat annertusisinnissaat anguniarneqarpoq, taamaalilluni inunni ataasiakkaani akisussaaffik aamma toqqartuinissamut kiffaanngissuseq annertunerulissalluni.

Ineqarnermik suliassaqarfimmi pilersaarutit arlallit aallartisassapput. Anguniakkani pingarneq tassaavoq siunissamut tunngatillugu innuttaasunut namminneq aningasaqarnermik ininik pilersornissaminnut piginnaasaqanngitsunut ineqarnermik suliassaqarfimmut tapiissutinik pisortat saaffigisaqartalernissaat. Ullumikkut kikkunntu tamanut ineqarnermut akiliutit akikitsut qulakkeernissaannut aningaasarpasuit atornerqarput. Tamannalu innuttaasunik sanngiinnerpaanik pilliuteqarluni aalajangersimasumik annertussulittut pisarpoq.

Pisinnaasut imminnik ineqarnermik pilersornissaannut piumassuseqarnermik pilersitsisoqassaaq. Tamanna pissaaq piginneqatigiilluni imaluunniit pigisaqarluni inissiamik pisiaqarnikkut, imaluunniit namminersortut ingerlassaannik ineqarnermik niuffaffimmi inissamik attartornikkut. Taamaattumik suliassaqarfimmi aningaasaliinissamik periarfissanik attataqarnissaq, saaffiginniffeqarnissaq pitsanngorsaannissarlu Naalakkersuisut sulissutiginiarpaat.

2018-imi ineqarnermut akileraartarnermullu aaqqissuusseqqinnissamut siunnersuutip saqqummiunnissaa Naalakkersuisut naatsorsuutigaat.

Isumaginninnermi suliffeqarfimmilu suliassaqarfimmi aaqqissuusseqqinnernut anguniagaqarfiit

Isumaginninnermi suliffeqarfimmilu suliassaqarfimmi siusinaarluni suliunnaarnerisiaqarnermut aaqqissuusseqqinnermik aamma Majorianik pilersitaqarnermik suliat aallartinneqareerput. Sulili aqqutissaq takeqaaq.

Taamaattumik ullumikkut tunniunneqartartunik isumaginninnermi ikiorsiissutit ataatsimut isigalugit aaqqissuusseqqinnermik suliat aallartisarneqassapput. Anguniagaq pingarneq tassaasariaqarpoq ikiorsiissutit katiternissaat, taamaalilluni ilaatigut suliaqarfiginagu pilersorneqarneq pinnagu suliffeqartuuneq aningaasaqarneq isigalugu akilersinnaanerussalluni, ilaatigullu aaqqiissutinik paasiuminarsaasunik oqinnerusumillu aqutarisinnaalersitsisunik pisariillisaanermik pisoqassalluni.

Suliassaqarfinni aaqqissuusseqqinnissat assut pisariaqarput. Aaqqissuusseqqinnerit amerlasuunik piumaneqarnerannik tamanna erseqqissarneqarpoq, ilaatigut SIK-mit, GE-mit, Aningaasaateqarfinnit aamma Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiinnit.

Aaqqissuusseqqinnermik suliaq assersuutigalugu tassaasinnaavoq suliffeqanngikkallarnermi ikiorsiissutit takkuttussatut iluarsaannerisa pisortanit ikiorsiissutinik aaqqissuusseqqinnermik naleqqussarnissaat. Suliassaqarfimmi aaqqissuusseqqinnermik suliat suliffissaaleqisut tamakkiisumik sulilersinnaassusillit naammattumik pilersuinissamut tunngavimmik peqarnissaannik qulakkeerinissamut sakuusariaqartut, namminneq iliuuseqarnermik aammalu suliaqarfigisamik suliffeqarfimmut politikikkut suliffeqalernissaata tungaanut.

Ullumikkut suliffeqanngikkallarnermi ikiorsiissutit sap. akunneri 13-it qaangiutiinnartullu unitsinneqartarput, suliffissaaleqisullu isumaginnittoqarfimmiilersarlutik. Arlallit tamanna nikanarsaanertut isigaat.

Tamanna ilutigalugu sulianik isumaginnittartunut tamanna pisariaqanngitsunik nammakkiivoq, annertunerusumik iliuuseqarnissamik pisariaqartitsisunut suliffissaaleqisunut, soorlu atornerluinermik katsorsagaasussanut imaluunniit piginnaanngorsaqqitassanullu piffissakillisaalluni. Taamaalilluni suliffeqanngikkallarnermi ikiorsiissutinik aaqqissuusseqqinnerup pisariaqartippaa pisortanit ikiorsiissutinik aaqqissuusseqqinneq annertunerusumik saaffigniffeqalersinnissaanut.

Aningaasaqarnermi annertusisumik siuarsarnej sulisartuusunut nutaanik piunasaqaateqartitsilissaaq. Sulisartuusut sulisunik annertunerusumik piunasaqarnermik naapitsinissamut piareersimassapput.

Innuttaasunik pisortanit pilersugaqarneq ilutigalugu suliffeqarfinnik nutaanik pilersitsisoqarnera annertuumillu avataanit sulisartunik tikisitaqarnissaq iluaqutaanngilaq. Arlaannaataluunniit pisariaqartinngilaa. Ukiuni takkuttussani aningaasaqarnermi siuariartornermi naatsorsuutigineqartumi kikkut tamarmik ilapittuuteqarlutillu pissarsiaqassapput.

2015-imi aamma 2016-imi aningaasaqarnikkut siuariarnej misigivarput, naallu suliffissaaleqineq malunnartumik annikilleriaraluartoq suli amerlasuut pisortanit pilersugarineqarput. Tamanna ilutigalugu suliffeqarfiit suli amerliartuinnartut sulisussanik pissarsiornermi aammalu aalajaatsunik attassiniermi ajornartorsiutit pillugit nalunaaruteqarput, tassalu suliffinnut ilinniagaqarsimasunik aamma ilinniagaqarsimanngitsunik ingerlatarineqartunut. Piaarnerpaamik iluarsisariaqartunik iluserisatigut ajornartorsiuteqarneranut tamanna takussutissiivoq.

Ajornartorsiutaasut amerlapput. Ilinniagaqarnermut tunngatillugu piginnaasat naammangitsut, assersuutigalugu atornerluinermik ajornartorsiuteqarluni inuttut imaluunniit ilaqtariinnut tunngasutigut ajornartorsiutit, inissaaleqineq, akileraartarnermik isumaginninnermillu suliassaqaarfinni inatsisaasunik ataqatigiissaarisoaqannginnera pissutigalugu aningaasaqarnikkut sunnigaqarfinni ajornartorsiutit, taarsigassaqaarnermi ajornartorsiutit il.il.

Suliassaqaarfinnut tamanut iluarsiiissutit nassaariniassallugit pimoorullugu suliaqartoqassaaq.

Oqaaseqaarnermit iliuuseqaarnermut – workshoppitigut amma ingerlassap nangeqqinneratigut ilapittuuteqaarnerit

Assersuutigalugu pisortanit ikiorsiissutinut tunngatillugu iluarsaaqqinnerit pillugit isumasioqatigiinnermut matumunnga nangitsinertut taarsigassarsiat aamma taarsigassarsianik akilersuinerit pillugit workshoppeqartitsisoqassaaq.

Taarsigassarsianik nalunaarusiami saqqummiunneqartunik ajornartorsiutinik arlalinnik Namminersorlutik Oqartussat, soqutigisaqaqatigiit arlallit kinguneqartumik siamasissumillu

suleqatigalugit upernaap aasallu ingerlanerani paasisaqarfigisimavaat, taakkulu ilaatigut workshoppeqartitsinermi suliaqarfigeqqinneqassapput.

Namminerisamik aningaasaqarneq peqqissuusoq, akilinngisanik akiligassartaqaranilu paasiuminaatsumik taarsigassarsiaqarfiunngitsoq inuit ataasiakkaat akiliisinnaassusaannik pitsanngorsaassaaq, taamaalillunilu innuttaasup pigisaatut atuinissamik periarfissaanik pitsanngorsaassalluni. Tamanna pisortat aamma namminersortut suliffeqarfiutaannik iluaqusiissaaq.

Assingatut aqagu pisortat ikiorsiissutaannik iluarsaaqqinneq pillugu workshoppeqartitsineq ullumikkut sunniivigeqatigiinnermi ajornartorsiutit qaammarsaaviginissaannik sammisaqassaaq.

Allakkiami nassiuuneqartumi assersuutit arlallit saqqummiunneqarput, taakkunani suliaqarfigalugu ilapittuuteqarnissamut naleqqiullugu suliaqarfiginagu pilersugaanissap akilersinnaanerorpalunnera takuneqarsinnaalluni. Inunnut ataasiakkaanut taamaaliorsinnaanngilagut, imaluunniit taamaaliorutta inuiaqatigiit attassinnaanngilagut.

Inuit ataasiakkaat aningaasaqarnerminnik pitsaanerpaanngorsaanerat isornartorsiorsinnaanngilarput. Taamaattumik immikkut iliuuseqarneq tamatigut akilersinnaalersillugu akileraartarnermut atugarissaarnermullu aaqqissuussaq iluarsaatissaaq. Pitsaanerpaatut isigalugit pisortat ikiorsiissutaat innuttaasunut piviusumik pisariaqartitaqartunut saaffeqartinneqassapput. Toqqagarisat innuttaasunut ataasiakkaanut naleqqutinngitsunik pilerisaarissutitut iluseritit kingunerissanngilaat.

Assingusumik Namminersorlutik Oqartussat aamma kommunit akornanni taarsiisarnermik aaqqissuussaq imatut iluseqartissaaq suliffeqarfimmi imaluunniit tamatuma tungaanut sapinngisamik amerlanerpaat uterteqqinnissaat aamma ataatsimoorussamik aningaasaqarnikkut soqutiginaateqalissalluni.

Pissusaasuni maannakkut atugarissaarfittut aaqqissuussaasumi akit atuuttut sutigulluunniit tukkusuuunngillat. Siusinaarluni suliunnaarnerisutisiallip isertitai Danmarkimi marloriaataata missaanik annertunerupput, suliffissaaleqisup atugarisinnaasamisut aningaasat pisartagai nunani nalinginnarmik immitsinnut assersuuttakkatsinni qaffasinnerujussuupput. Ilanngullugu pissusaasuni suliffissamik innersuussinermi piareersimanissamut pisussaaffigisaq sakkortungaatsiarpoq.

Taamaakkaluartoq suliffeqarnerup akilersinnaannginneranut assersuutissaqarpoq.

Suliffeqarnermi iluanaarutaasup annertusarneratigut sunniivigeqatigiinnermi ajornartorsiutit annikillisarmissaasa tamatuma tunngavissiivigaa, aammalu suliffissamik innersuussinermi piareersimanissamik pisussaaffigisaq misissorneqartariaqarluni, sanngiinnerpaanut suli annertunermik aningaasaqarnermi inuunermi atugarisat ajortisarnagit.

Tamakku ilutigalugit innuttaasut ikiorsiissutit assigiinngitsut iluaqutiginissaannik isumaliuteqarnerannik pisoqarfiup angusarinissaa pinaveerniarneqassaaq – imminerminik isumaginissaminut innuttaasut ataasiakkaat periarfissaat takuniarnagit. Iliuuseqartoqanngippat, uninngaannarsimaarnerlu akueriinnassagutsigu eqqarsartariaatsip

kinguaariit tulliannit kingornunneqarnissaa periaannaavoq, inuttullu isumalluutaasut amerlanerit annaassallutigut. Tamanna akissaqartinngilarput.

Taamaattumik iliuuseqarnissamut, aammalu inatsisissanut piviusunik ataqatigiissunillu siunnersuutitut anguniakkat tunngavigisallu suliarinissaat, taakkuninngalu tulluurtumik aqutsisoqarnissaq, piviusutigut naammassineqarlutillu kissaatigisatut sunniuteqartussanut suliaqarnissamut piffissanngorpoq. Aaqqissuusseqqinnerit aningaasaqarnikkut pilersaarutaannarnut tunngasuunngillat, aammali qulakkiissavaat siunissami annertunerusumik isumaginninnikkut iliuuserisamik siusissumik, pinaveersaarsumik pisoqassanera. Saaffigisalittut iliuuserisat innuttaasut pisariaqartitanut naleqqiullugu annertunerusumik pisortanit pilersugaanissamik pinngitsuuinissamik pinaveersaarsimatinnissaannut ilapittuuteqartariaqarput.

Attassisinnaanermut Siuariartortitsinissamullu Pilersaarummi kingusinnerpaamik 2018-imi isumaginninnikkut ikiorsiissutinik arlalinnik aaqqissuusseqqinnermik saqqummiussaqaqarnissamik anguniagarisaaq Naalakkersuisut inississimavaat. Pisortat ikiorsiissuteqartarnerannut inatsisaasunik aaqqissuusseqqinnineq pingaarutilittut ilaajumaarpoq.

Ilanngussuineq

Sapaatip akunnerata naanerani matumani isumasioqatigiinneq workshoppillu takkuttussat tassaassapput alloriarnerit anginerusut siulliit.

Taamaalillutik pisortanit ikiorsiissutinik iluarsaaqqinnermik aammalu tassunga attuumassuteqartunik iluarsaaqqinnermik suliaqarnernik allanik sunniiviginninnissamut isumasioqatigiinnermi peqataasut periarfissaqarput. Taamaattumik peqataasut tamarmik misilittakkaminnik paarlaasseqatigiinnissaat kaammattorneqarput, minnerunngitsumillu iluarsiissutinut tunngasunik, kinguneqarluartussanik siunnersuutitik saqqummiussaqaqquneqarlutik.

Isumasioqatigiinnermi matumani peqataanissamut soqutiginninnerujussuup takutippaa aaqqissuusseqqinnermik suliaqarnermut ilapiittuuteqarnissamut piumassuseqarlunilu piumasoqartoq. Inuttut tamanna nuannaarutigaa. Aaqqissuusseqqinnernut pingaarnertut anguniakkat pillugit siamasissumik tapersersuisoqanngippat suliarisat sunniutaaasa tamakkiisumik imaluunniit ilaannakortumik takkutinnginnissaannut aarleqquteqarpoq. Tamanna arlaannaataluunniit iluaqutigisinnaangilaa.

Tamakkiisumik isumaqatigiinneq angussagippat naatsorsuutiginnigilara, pingaarnertulli anguniakkat pillugit isumaqatigiinnermik angusaqartoqarsinnaappat ingerlariaqqivissussaagut.

Isumasioqatigiinnerup aammalu workshoppit pingasut nangillugit soorunami inatsisiliornermik piareersaasutut suliaqarnermi takkuttussami attuumassutilittut soqutigisaqaqatigiit sulilannussarinissaat piumaarpoq.

Oqallilluarisi sulilluarisilu.